

Tänk om Public service

Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Television AB (SVT) är våra främsta public service-företag. Jag uppskattar deras produktion och att de deltar i teknikutvecklingen. Men, det är hög tid att helt tänka om vad vi menar med public service och hur vi ser på konsumenternas roll i informationssamhället.

På 1920-talet var radions genomslagskraft ett motiv till statlig kontroll. Det ansågs vara farligt om kapitalstarka aktörer kunde använda den dyra radiotekniken. I stället valde politikerna att genom "public service" låta samhället bestämma över innehållet. Debatten blev het när TV realiserades. Trots att Radiotjänst ansåg att endast de kunde garantera TV-program som tog hänsyn till kulturella världen och bildningsbehovet startades SVT 1952. SR säger sig idag vara "den reklamfria och oberoende radion som har till uppgift att göra kreativa program av alla slag för hela Sveriges befolkning". SVT har som mål att "vara en brett arbetande nationell television". Dom fick inte ha reklam, vilket fordrade en lagändring när man insåg annonser för dom egna programmen var just reklam. Ingen kan ha missat att dom gör reklam för sin syn på public service.

Den närmaste framtidens huvudkanal heter (mobilt) Internet. Majoriteten av Sveriges befolkning kan där skapa och distribuera både ljud och rörliga bilder. I reklamens kommersiella och ideella värld fångas detta med begrepp som viral, buzz, kundkonversation och citizen marketing. En massa kreativa medborgare har blivit sändare, tex podcastare och videobloggare. Mycket av detta har gått politiker och public service företagens ledningar förbi.

Public servicebolagen har på senare tid anammat allt möjligt som vare sig har med bandbredd i etern eller förra sekelskiftets produktionskostnader att göra. Något har gått snett när SVT får SIMEs pris för "bästa Internetstrategi" och SR ämnar göra programmen tillgängliga för mobila telefoner. SR:s VD Peter Örn säger att "alla inser att också radion, det äldsta men fortfarande det mest använda av våra etermedier, måste utvecklas och förnyas". Det är en tendentiös uppfattning. Eterrado var bra, men har spelat ut sin soloroll som maktmedel, folkbildare och underhållare. Vi behöver nya tjänster för den allmänhet som slutar vara passiva lyssnare.

SR anser sig ha gjort din dator till en radio, vara unika i att ta ansvar för de många och erbjuda en mångfald som inte finns i någon annan radio. Fel på alla tre punkter. Det var nog porrindustrin som drev fram streamingtekniken. SR förblir ostraffade när de inte sänder från mitt barns lektioner i skolan. Det är tokigt att jämföra ett bolag (SR) med ett medium (ljud). I podosfären finns en publik med teknik som enligt Örn "i många fall ligger före Sveriges Radio".

Därför, några förslag på vad framtidens public service skulle kunna erbjuda. När alla medborgare producerar innehåll blir metainformation, tex katalog-, sök- och filtreringstjänster centrala. Det vore nog bra med icke-kommersiella alternativ här. Samma sak med bandbredd åt de som på ideell bas vill nå en större publik. Allt som public service producerat och gör framöver är vårt och borde fritt få återanvändas av alla medborgare. Det är inte längre papper och penna, utan online som dominerar kulturen. Stöd framtidens medborgare (barn och ungdomar) när dom utvecklar sina talanger som videobloggare och podcastare. Att skriva är silver, men att podcasta är guld.

Richard Gatarski, ek. dr.,
Som inte bara är där han är